

Motion till riksdagen 2011/12:A329

av Isak From m.fl. (S)

Nolltolerans mot dödsolyckor på jobbet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsplatsolyckor och nolltolerans mot dödsolyckor på jobbet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utbildning av arbetsmiljöansvariga och skyddsombud.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmiljöutredningar.

Motivering

Det går nu åt fel håll när det gäller arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöverket ser ett trendbrott från tidigare stadigt sjunkande antal dödsfall till att olyckorna 2010–2011 ser ut att öka, kanske med så mycket som 11 procent under våren. Mellan 2009 och 2010 steg antalet dödsolyckor på arbetsplatser från 41 till 52. Dödsfall i arbetssjukdomar t.ex. till följd av asbestexponering, hjärtinfarkter med mer är inte inräknat, det rör sig om ytterligare ca 100 personer per år. Dessutom dör omkring 3 000 människor varje år beroende på arbetsrelaterade orsaker. Det är självmord och andra sjukdomar.

En rapport som professor Eskil Wadensjö vid institutet för social forskning vid Stockholms universitet har tagit fram på Arbetsmiljöverkets uppdrag visar att Sverige halkar efter i arbetsmiljöforskningen. Sedan Alliansen fick makten och lade ned Arbetstlivsinstitutet är vi inte längre världsbäst på arbetsmiljöforskning. Rapporten visar också att arbetsskador kostar 2–3 procent till uppemot 8 procent av bruttonationalprodukten (BNP) i de europeiska länder som undersökt saken. Bara dödsolyckorna i arbetet kostar årligen drygt 1

Fel! Okänt namn på

miljard kronor. Det finns inte mycket forskning om de samhällsekonomiska kostnaderna.

En rapport från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) visar att sedan nedläggningen av Arbetslivsinstitutet 2006 har nästan hälften av forskarna som arbetade där försvunnit från arbetslivsforskningen. När nedläggningsbeslutet kom i oktober 2006 fanns 192 forskare. Av dessa höll hösten 2008 fortfarande 107 på med arbetslivsforskning, alltså en minskning med 44 procent. Jämfört med början av 2000-talet har den arbetsmiljöforskning som finansieras via FAS minskat med två tredjedelar.

LO:s undersökning ”Samverkan för bättre arbetsmiljö – skyddsombudens arbete och erfarenheter” (2008) visar att knappt 40 procent av skyddsombuden inte har fått någon utbildning i arbetsmiljö de senaste tolv månaderna. Om man räknar in de som fått en dags utbildning blir det drygt 60 procent. Tre av fyra skyddsombud vill ha utbildning i sociala och psykologiska frågor. Bland annat efterfrågas kunskaper i kris- och konflikthantering. Arbetsanpassning och rehabilitering, arbetsorganisation och belastningsergonomi ligger också högt på listan. Skyddsombuden inom industrin frågar också efter utbildning om de fysikaliska riskerna; kemi, buller och vibrationer.

Myndigheternas, till exempel polisens och Arbetsmiljöverkets, utredningar av allvarliga arbetsplatsolyckor leder sällan till konkreta resultat. Åklagare lägger ned förundersökningar i brist på bevis. Om och när åtal väcks, leder alltför få mål om arbetsmiljöbrott till fällande dom. Allt detta leder till berättigad ilska bland löntagarna inte minst på de arbetsplatser där en allvarlig olycka har inträffat och förundersökningen sedan har lagts ned. Skyddsombud och andra lokala fackliga förtroendevalda har kunskaper och information som inte tas tillvara eller som inte ens kommer till myndigheternas kännedom efter en allvarlig arbetsplatsolycka. Skyddsombudens roll behöver uppvärderas och tas tillvara från början när en arbetsolycka har hänt. Då ökar möjligheterna att det väcks åtal för arbetsmiljöbrott och att det leder till fällande dom. Åtal och dom är inte självändamål utan en möjlighet till upprättelse och en rättvisefråga för det arbetsskadade och ett viktigt led i att förebygga framtida arbetsplatsolyckor. Åklagare, polis och Arbetsmiljöverket har ett lagstiftat ansvar för att utreda allvarliga arbetsskador. Dåligt utredda allvarliga arbetsplatsolyckor försämrar möjligheterna att förebygga nya olyckor och andra arbetsskador. Det är viktigt att skyndsamt och med alla medel från alla inblandade arbeta framåtsyftande vid utredning av inträffade arbetsplatsolyckor, här kan de fackliga organisationernas kunskap tas tillvara bättre. Samhället måste tydligt signalera att varje olycksfall är oacceptabelt.

Stockholm den 27 september 2011

Isak From (S)

Mattias Jonsson (S)

Peter Johnsson (S)

Kurt Kvarnström (S)